

Ievads

Šajā brošūrā vienkāršā valodā aprakstīts, ar ko nodarbojas Ģenerālprokuratūra (Office of the Director of Public Prosecutions). Šajā brošūrā ir mēģināts atbildēt uz jautājumiem, kurus jums uzdod visbiežāk. Tajā nav aprakstītas visas iespējamās situācijas un sniegta juridiska palīdzība. Ja nepieciešama juridiska palīdzība, jums jārunā ar advokātu.

Ja jums radušies jautājumi par to, kas notiek krimināltiesas procesā, varat iepazīties ar mūsu brošūru Piedalīšanās tiesas procesā kā lieciniekam. Plašāku Ģenerālprokuratūras darba aprakstu skatiet mūsu Vadlīnijās prokuroriem.

Šo izdevumu eksemplārus varat pieprasīt Ģenerālprokuratūrā (skatiet kontaktinformāciju 17. lappusē). Varat tos izlašīt arī mūsu tīmekļa vietnē **www.dppireland.ie**. Šajā tīmekļa vietnē ir arī sadaļa „Cietušie un liecinieki”, kas jums varētu noderēt.

Šīs brošūras drukātā veidā gan īru, gan angļu valodā var iegūt mūsu birojā. Skatiet kontaktinformāciju 17. lappusē.

Varat apmeklēt mūsu tīmekļa vietni **www.dppireland.ie**, lai lejupielādētu brošūru šādās valodās:

- arābu;
- ķīniešu (mandarīnu);
- angļu;
- franču;
- īru;
- latviešu;
- lietuviešu;
- poļu;
- portugāļu (Brazīlija);
- rumāņu;
- krievu;
- spāņu.

Saturs

Galvenie fakti

1.	Ar ko nodarbojas ģenerālprokurors (ĢP)?	7
2.	Ar ko nodarbojas virsprokurors?	7
3.	Vai ĢP izmeklē noziegumus?	7
4.	Vai ĢP ceļ apsūdzību par visiem kriminālnoziegumiem?	7
5.	Vai ĢP ir neatkarīgs?	8
6.	Kurš var rakstīt ĢP par kādu lietu?	8
7.	Vai ir dažādi kriminālnoziegumu veidi?	8
8.	Vai Ģenerālprokuratūrā man sniegs juridisku palīdzību?	9
9.	Vai es drīkstu iesniegt sūdzību Ģenerālprokuratūrai?	9

ĢP lēmumi

10.	Kā ĢP pieņem lēmumu izvirzīt apsūdzību?	9
11.	Kādu iemeslu dēļ ĢP var izlemt neizvirzīt apsūdzību?	10
12.	Cik ilgs laiks ĢP nepieciešams, lai pieņemtu lēmumu?	11
13.	Vai ĢP izvirza apsūdzības cietušo vārdā?	11
14.	Vai ĢP pamato savus lēmumus?	12
15.	Vai ĢP pieņemto lēmumu var mainīt?	12

16. Vai cietušais var satikties ar kādu Ģenerālprokuratūras darbinieku, lai apspriestu kādu konkrētu lēmumu? 13
17. Vai varu saņemt informāciju par kādu apsūdzības lietu saskaņā ar Informācijas brīvības likumu? 13
18. Ja ĢP izlemj izvirzīt apsūdzību, vai cietušo par to informē? 13

Piedalīšanās tiesas procesā

19. Kas notiek, kad lietu nodod tiesai? 13
20. Kādu rīcību cietušais var gaidīt no prokuratūras juristiem? 14
21. Kas ir pirmstiesas sanāksme? 14
22. Vai ĢP nosaka sodu personai, kura atzīta par vainīgu? 15

Sprieduma pārsūdzēšana

23. Vai ĢP var pārsūdzēt spriedumu? 15
24. Kas var lūgt ĢP pārsūdzēt nepamatoti saudzīgu spriedumu? 16
25. Kā apelācijas tiesas tiesneši izskata lietu? 16
- Kā sazināties ar Ģenerālprokuratūru 17
 - Cita noderīga kontaktinformācija 18
 - Kā organizēts Ģenerālprokuratūras darbs 20
 - Alfabētiskais rādītājs 21

Galvenie fakti

1. Ar ko nodarbojas ģenerālprokurors (ĢP)?

ĢP (Director of Public Prosecutions, DPP) lemj, vai izvirzīt cilvēkiem apsūdzību par noziegumu izdarīšanu, t.i., ierosināt lietu. ĢP lemj arī, kāda būs šī apsūdzība. Kad apsūdzība ir izvirzīta, par lietas virzību ir atbildīga Ģenerālprokuratūra.

2. Ar ko nodarbojas virsprokurors?

Virsprokurors (Chief Prosecution Solicitor) strādā ĢP pakļautībā kā prokurors un vada Ģenerālprokuratūras Prokuroru departamentu. Prokuroru departamenta darbinieki pārstāv ĢP visās tiesās Dublinā. Vietējie pavalstu prokurori pārstāv ĢP tiesās ārpus Dublīnas.

3. Vai ĢP izmeklē noziegumus?

Nē. Noziegumus izmeklē Garda Síochána (Gardaí). Kad Gardaí izmeklē smagu noziegumu, viņi nosūta tā lietu ĢP, kurš pieņem lēmumu, vai un kādu apsūdzību izvirzīt.

4. Vai ĢP ceļ apsūdzību par visiem kriminālnoziegumiem?

ĢP izvirza apsūdzības par visiem smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem un dažkārt arī par mazāk smagiem noziegumiem. Vissmagākās apsūdzības izskata zvērinātie apgabaltiesā (Circuit Court) vai Centrālajā krimināltiesā (Central Criminal Court). Smagās apsūdzības var izskatīt arī Īpašā krimināltiesā bez zvērinātajiem.

Gardaí var celt apsūdzību par mazāk smagiem noziegumiem. Tomēr apsūdzību ceļ ĢP vārdā, un ĢP ir tiesības norādīt Gardaí, kā rīkoties attiecīgajā lietā.

5. Vai ĢP ir neatkarīgs?

Jā. ĢP pieņem savus lēmumus neatkarīgi. Tas nozīmē, ka ne valdība, ne arī Gardaī nevar likt ĢP izvirzīt apsūdzību kādā konkrētā lietā vai liegt viņam to.

6. Kurš var rakstīt ĢP par kādu lietu?

ĢP par kādu lietu var rakstīt šādas personas:

- cietušais;
- cietušā ģimenes loceklis;
- apsūdzētais;
- apsūdzētā ģimenes loceklis;
- juristi, ārsti un sociālie darbinieki savu klientu interesēs.

7. Vai ir dažādi kriminālnozieģumu veidi?

Ir divu veidu kriminālnozieģumi – kriminālpārkāpumi (summary offences) un smagi vai sevišķi smagi nozieģumi (indictable offences).

Kriminālpārkāpumi

- ir maznozīmīgāki nozieģumi;
- tos izskata rajona tiesas (District Court) tiesnesis bez zvērinātajiem;
- par vienu likumpārkāpumu var piespriest ne vairāk kā 12 mēnešu cietumsodu (taču par vairāk nekā vienu likumpārkāpumu tiesnesis atsevišķos gadījumos var piespriest ne vairāk kā 2 gadu cietumsodu).

Smagi vai sevišķi smagi noziegumi:

- ir smagāki kriminālnozieguni;
- tos izskata tiesnesis un zvērinātie apgabaltiesā (Circuit Court) vai Centrālajā krimināltiesā (Central Criminal Court);
- par tiem var piespriest smagāku sodu, – par dažiem noziegumiem līdz pat mūža ieslodzījumam;
- tos dažkārt izskata Īpašajā krimināltiesā (Special Criminal Court) trīs tiesnešu sastāvā, bez zvērinātajiem.

8. Vai Ģenerālprokuratūrā man sniegs juridisku palīdzību?

Nē. Ģenerālprokuratūra nesniedz iedzīvotājiem juridisku palīdzību. Ja radušies juridiskas dabas jautājumi, jums jāsazinās ar advokātu.

9. Vai es drīkstu iesniegt sūdzību Ģenerālprokuratūrai?

Jā. Ja jums ir sūdzības par mūsu darbu, varat sazināties ar mums mūsu birojā – skatiet kontaktinformāciju 17. lappusē.

ĢP lēmumi

10. Kā ĢP pieņem lēmumu izvirzīt apsūdzību?

Lēmums par to, izvirzīt vai neizvirzīt apsūdzību, ir ļoti svarīgs. Ja kādu apsūdz noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un pēc tam atzīst par nevainīgu, šai personai var būt nodarīts būtisks kaitējums. No otras puses, lēmums necelt apsūdzību var ļoti satraukt cietušo. Tādēļ ĢP ir rūpīgi jāizvērtē, vai ir pamats izvirzīt apsūdzību.

Kad Gardaī ir pabeiguši lietas izmeklēšanu, viņi nosūta tās lietu ĢP. ĢP uzmanīgi jāizlasa lietas materiāli un jāizlemj, vai tajā ir pietiekami daudz pierādījumu, lai apsūdzētu personu nozieguma izdarīšanā. Tiesnesim un zvērinātajiem jābūt pilnīgi pārliecinātiem, ka apsūdzētais ir vainīgs. Ja viņi tikai domā, ka apsūdzētais, visticamāk, ir vainīgs, ar to nepietiek.

Tādēļ ir svarīgi pārliecināties, vai lietā ir pietiekami daudz neatkarīgu pierādījumu, kas pamato cietušā sacīto. Šie pierādījumi var būt neatkarīga liecinieka liecība vai pierādījumi, piemēram, pirkstu nospiedumi vai asins traipi, no kuriem var iegūt informāciju par DNS. Tiesā ir lielākas izredzes uzvarēt lietā, kurā ir neatkarīgi pierādījumi, nekā lietā, kura ir balstīta uz divu personu pretrunīgām liecībām.

11. Kādu iemeslu dēļ ĢP var izlemt neizvirzīt apsūdzību?

Lēmumu neizvirzīt apsūdzību ĢP visbiežāk pieņem pierādījumu trūkuma dēļ. Ja nepietiek pierādījumu, lai tiesu un zvērinātos varētu pārliecināt, ka apsūdzētais ir vainīgs, prokuratūra apsūdzību neceļ. Nepietiek ar to, ka prokurors tic cietušā versijai. Jāpārbauda, vai visi pierādījumi norāda uz apsūdzētā vainu, lai par to nebūtu nekādu šaubu.

Dažos gadījumos pat tad, ja pierādījumi ir pietiekami pārliecinājoši, ĢP var citu iemeslu dēļ izlemt neizvirzīt apsūdzību. Piemēram:

- ja likumpārkāpējs nav sasniedzis 18 gadu vecumu un lietu var izskatīt nosacīti atbrīvoto uzraugs nepilngadīgo pāraudzināšanas programmā (Juvenile Diversion Programme) tā vietā, lai izskatītu lietu tiesā;

- ja pieaugušajam izsaka brīdinājumu par maznozīmīgiem likumpārkāpumiem saskaņā ar pieaugušo likumpārkāpēju brīdināšanas programmu (Adult Caution Scheme);
- ja ir kāds cits labs iemesls, lai neizvirzītu apsūdzību, piemēram, ja apsūdzētais ir neārstējami slims.

Plašāku informāciju par to, kā ĢP pieņem lēmumu par apsūdzības izvirzīšanu, varat atrast mūsu izdevumā Vadlīnijas prokuroriem. Lai saņemtu šīs Vadlīnijas, sazinieties ar Ģenerālprokuratūru (kontakta informāciju skatiet 17. lappusē) vai lasiet tās tiešsaistē vietnē www.dppireland.ie.

12. Cik ilgs laiks ĢP ir nepieciešams, lai pieņemtu lēmumu?

Katra lieta ir atšķirīga, un ĢP rūpīgi izvērtē visas lietas. Ja lieta ir viennozīmīga, ĢP pieņem lēmumu pāris nedēļu laikā. Lēmuma pieņemšana citās lietās var prasīt ilgāku laiku, jo:

- tās ir sarežģītākas;
- ir jāizvērtē daudz pierādījumu;
- ir vairāk par vienu apsūdzēto vai
- ĢP nepieciešama plašāka informācija, pirms viņš var pieņemt lēmumu.

13. Vai ĢP izvirza apsūdzības cietušo vārdā?

ĢP izvirza apsūdzību Īrijas iedzīvotāju vārdā, nevis kādas personas vārdā.

Tomēr, pieņemot lēmumu par prasības izvirzīšanu, ĢP vienmēr ņem vērā sekas, ko noziegums atstājis uz cietušo. ĢP ņem vērā arī cietušā viedokli un cietušā ģimenes viedokli.

Cietušā viedoklis un intereses nedrīkst būt vienīgais apsvēruma, pieņemot lēmumu par prasības izvirzīšanu vai neizvirzīšanu.

14. Vai ĢP pamato savus lēmumus?

Lielākoties, ja ĢP izlemj neizvirzīt apsūdzību, viņš par šī lēmuma iemesliem informē tikai Gardaī vai citu izmeklēšanas iestādi. Šie iemesli netiek publiskoti. Šo politiku pēdējos gados ir stiprinājuši vairāki kasācijas tiesas (High Court) un Augstākās tiesas (Supreme Court) nolēmumi.

Taču saskaņā ar 2008. gada 22. oktobrī ieviesto plāna uzmetumu, ĢP norādīja iemeslus, kādēļ atsevišķos gadījumos prasība netiek izvirzīta pret citiem noteiktiem cilvēkiem. Plašāku informāciju par lēmumu pamatošanas principiem skatiet mūsu tīmekļa vietnē www.dppireland.ie.

15. Vai ĢP pieņemto lēmumu var mainīt?

Dažas personas var lūgt ĢP pārskatīt pieņemto lēmumu. Tās var būt:

- cietušais;
- cietušā ģimenes loceklis;
- apsūdzētais vai
- apsūdzētā ģimenes loceklis;
- juristi, ārsti un sociālie darbinieki savu klientu interesēs.

Ja ĢP maina savu lēmumu, tas bieži vien notiek tādēļ, ka ir kļuvuši zināmi jauni pierādījumi.

16. Vai cietušais var satīties ar kādu Ģenerālprokuratūras darbinieku, lai apspriestu kādu konkrētu lēmumu?

Nē. Ģenerālprokuratūras darbinieki netiekas ar cietušajiem, lai apspriestu lēmumus. Tomēr cietušie drīkst rakstīt Ģenerālprokuratūrai par kādu lēmumu.

17. Vai varu saņemt informāciju par kādu apsūdzības lietu saskaņā ar Informācijas brīvības likumu?

Nē. Saskaņā ar Informācijas brīvības likumu publiskot var tikai informāciju, kas saistīta ar Ģenerālprokuratūras vispārīgu pārvaldi. Tas nozīmē, ka jūs nevarat saņemt informāciju par atsevišķām lietām.

18. Ja ĢP izlemj izvirzīt apsūdzību, vai cietušo par to informē?

Jā. Par izmeklēšanu atbildīgais Gardaī informē cietušo par izmeklēšanas gaitu un paziņo cietušajam par ĢP pieņemto lēmumu. Ja ĢP izlemj izvirzīt apsūdzību, Gardaī ir jāpaziņo cietušajam arī tiesas sēdes laiks, datums un vieta.

Piedalīšanās tiesas procesā

19. Kas notiek, kad lietu nodod tiesai?

Tas ir atkarīgs no tā, vai likumpārkāpums ir smags vai sevišķi smags noziegums vai kriminālpārkāpums (skatiet 17. punktu).

Kriminālpārskatījumus izskata rajona tiesas (District Court) tiesnesis. Apsūdzības pusi var pārstāvēt Garda vai prokurors.

Smagus vai sevišķi smagus noziegumus izskata tiesnesis un zvērinātie, ĢP pakļautībā strādājošs prokurors sagatavo lietu iesniegšanai tiesā. Apsūdzības pusi tiesā pārstāv baristrs, kurš rīkojas ĢP vārdā.

Lai uzzinātu vairāk par to, kas notiek krimināltiesas procesā, izlasiet mūsu brošūru Piedalīšanās tiesas procesā kā lieciniekam. Ja vēlaties saņemt šīs brošūras eksemplāru, lūdzu, sazinieties ar Ģenerālprokuratūru (kontaktainformāciju skatiet 17. lappusē).

20. Kādu rīcību cietušais var gaidīt no prokuratūras juristiem?

Prokurors sadarbosies ar Gardaī, lai cietušais būtu pilnīgi informēts par lietas izskatīšanas gaitu.

Nopietnās lietās, piemēram, dzimumnoziegumu un citu varmācības noziegumu izskatīšanā, ģenerālprokuratūra piedāvās cietušajam vai bojāgājuša cietušā ģimenei noorganizēt pirmstiesas sanāksmi (skatiet 21. punktu). Vairumā citu lietu cietušais var pieprasīt noorganizēt sanāksmi.

21. Kas ir pirmstiesas sanāksme?

Pirmstiesas sanāksmes mērķis ir paskaidrot cietušajam, kas notiks tiesā. Pirmstiesas sanāksmē cietušais tiek ar Garda, prokuroru un baristru, kurš pārstāv lietu.

Baristri un prokurori nedrīkst šajā sēdē apspriest liecinieku liecības. Šāda kārtība ieviesta tādēļ, lai neviens nevarētu apgalvot, ka liecinieks saņēmis norādījumus, ko teikt tiesā.

Garda nodos cietušajam Noziegumu upuru palīdzības līnijas kontaktinformāciju. Šī līnija darbojas kā noziegumu upuru atbalsta dienests. Šī palīdzības līnija var sniegt tiesas atbalsta dienesta un citu upuru atbalsta dienestu kontaktinformāciju. Palīdzības līnijas numurs ir 1850 211 407, numurs izziņu sūtīšanai ir 085 133 7711.

22. Vai ĢP nosaka sodu personai, kura atzīta par vainīgu?

Nē. Par to, kāds sods jānosaka, lemj tiesnesis, pamatojoties uz pierādījumiem, ko iesniegusi prokuratūra un aizstāvība. Tāpat arī tiesneši lemj par:

- tiesā izskatāmo lietu grafiku;
- tiesas sēžu datumiem;
- tiesas sēžu datumu maiņu.

Konstitūcija paredz, ka tiesneši ir neatkarīgi.

Sprieduma pārsūdzēšana

23. Vai ĢP var pārsūdzēt spriedumu?

Jā, ja lieta iztiesāta apgabaltiesā (Circuit Court), Centrālajā krimināltiesā (Central Criminal Court) vai Īpašajā krimināltiesā (Special Criminal Court). ĢP nevar pārsūdzēt rajona tiesas (District Court) spriedumu.

ĢP var pieprasīt Apelācijas krimināltiesai (Court of Criminal Appeal) pārskatīt spriedumu, ja uzskata, ka tas ir "nepamatoti saudzīgs". ĢP jāpieprasa pārskatīšana 28 dienu laikā no sprieduma nolasišanas brīža. Dažos gadījumos ĢP var pieprasīt ilgāku laiku pārskatīšanas pieprasīšanai, bet ne vairāk kā 56 dienas.

24. Kas var lūgt ĢP pārsūdzēt nepamatoti saudzīgu spriedumu?

Jūs varat lūgt ĢP pārsūdzēt spriedumu, ja jūs esat:

- cietušais;
- cietušā ģimenes loceklis;
- ārsts, jurists vai sociālais darbinieks, kurš pārstāv klientu.

25. Kā apelācijas tiesas tiesneši izskata lietu?

Apelācijas tiesas tiesneši izlasa tiesas procesa rakstisko protokolu, lai noskaidrotu iemeslus, kādēļ pirmās instances tiesas tiesnesis izdevis konkrēto spriedumu. Viņi spriedumu uzskatīs par "nepamatoti saudzīgu" tikai tad, ja būs pārliecināti, ka tiesnesis pieļāvis kļūdu kādā juridiskā jautājumā.

Apelācijas process ir iespējams tikai nelielā skaitā lietu.

Kā sazināties ar Ģenerālprokuratūru

Ģenerālprokuratūra

14-16 Merrion Street Dublin 2

Tālrunis: (01) 678 9222

Fakss: (01) 661 0915

Tīmekļa vietne: www.dppireland.ie

Virsprokurors (Solicitors Division)

Office of the Director of Public Prosecutions

90 North King Street

Smithfield

Dublin 7

Tālrunis: (01) 858 8500

Fakss: (01) 858 8555

Tīmekļa vietne: www.dppireland.ie

Vietējie pavalstu prokurori

Katra vietējā pavalsts prokurora (local state solicitor) kontaktinformāciju varat saņemt, zvanot uz (01) 678 9222 un apmeklējot mūsu tīmekļa vietni www.dppireland.ie.

Cita noderīga kontaktinformācija

Noziegumu upuru palīdzības līnija

Tālrunis: 1850 211 407

SMS: 085 133 7711

E-pasts: info@crimevictims helpline.ie

Tīmekļa vietne: www.crimevictims helpline.ie

Cietušo atbalsta dienesti

Lai saņemtu plašāku informāciju par tiesas atbalsta dienestu un citiem cietušo atbalsta dienestiem, zvaniet uz Noziegumu upuru palīdzības līniju (sk. iepriekš).

Tiesu dienestu informācijas birojs

Phoenix House

15/24 Phoenix Street North

Smithfield

Dublin 7

Tālrunis: (01) 888 6000

Fakss: (01) 873 5250

Tīmekļa vietne: www.courts.ie

Tieslietu un likuma reformu departaments

94 St. Stephen's Green

Dublin 2

Tālrunis: (01) 602 8202

Fakss: (01) 661 5461

Tīmekļa vietne: www.justice.ie

Noziegumu upuru atbalsta komisija

Tieslietu un likuma reformu departaments

51 St. Stephen's Green

Dublin 2

Tālr.: (01) 602 8661

Fakss: (01) 602 8634

Tīmekļa vietne: www.victimsofcrimeoffice.ie

www.csvc.ie

Traumu kompensācijas krimināltiesa

13 Lower Hatch Street

Dublin 2

Tālr.: (01) 661 0604

Fakss: (01) 661 0598

Juridiskās palīdzības padome

Quay Street

Cahirciveen

Co. Kerry

Tālr.: (066) 947 1000

Fakss: (066) 947 1035

Tīmekļa vietne: www.legalaidboard.ie

Kā organizēts Ģenerālprokuratūras darbs

Alfabētiskais rādītājs

Informācijas brīvības likums	13
Kriminālpārkāpumi	8
Lēmuma pārskatīšana	15
Lēmumu iemesli	12
Noziegumu upuru palīdzības līnija	15, 18
Pirmstiesas sanāksme	14
Smagi vai sevišķi smagi noziegumi	8
Sprieduma pārsūdzēšana	15
Spriedums	15
Vietējie pavalstu prokurori	2, 17
Virsprokurors	7, 17

